

Annotation

This article analyzes a concise solving basic problems of Eastern patristic philosophy of love. The author argues that the problems relating to ontology, epistemology and anthropology of love, the eastern Church Fathers often considered contradictory, sometimes even opposite, but this shows that it is impossible not answer, but only about the complexity of this phenomenon in the world and human life.

УДК [378]:37.014.53

Чорний О. В.

ВПЛИВ РИНКОВИХ ВІДНОСИН НА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

“Нечуване раніше зростання динамізму суспільного розвитку – одна із тенденцій нашого часу. Знання, інформація, технології сьогодні змінюються швидше, ніж одне покоління людей, тому зміна, змінність стає не винятком, а обов’язковою, однією з найбільш характерних рис життя людини і суспільства.” [8, с. 16] Так характеризує сучасний етап розвитку суспільного життя голова АПН України В. Кремень і тут йому треба віддати належне. Бо справді – такий динамізм властивий всім сферам життєдіяльності людини; все більше країн, навіть малорозвинені, залучаються до стрімкого процесу суспільної еволюції, зокрема й за рахунок ринкових відносин.

Однією з основних парадигм останнього десятиліття в українській науковій спільноті є розвиток суспільства через накопичення, обмін, виробництво та генерацію нових знань – ця парадигма отримала назву “концепції суспільства знань”. “Концепція суспільства знань заснована на тому, що його основними характеристиками є створення нових міждисциплінарних знань, які генерують наукові інститути; підготовка високоякісного людського капіталу, яку забезпечує освіта; створення додаткових багатств за допомогою економіки знань” [11, с. 62]

Звертаючись до досвіду вітчизняної наукової школи, можна навести думку провідного співробітника Інституту вищої освіти при АПН України З. Самчука. Він наголошує, що однією з трьох провідних цілей національної системи вищої освіти є “задоволення потреб виробництва у кваліфікованих фахівцях, які відповідають вимогам соціального і науково-технічного прогресу, мають широкий загальноосвітній рівень і професійний світогляд, професійну мобільність тощо” [13, 11]. І оскільки Україна є частиною Європи, доцільно розглянути ті процеси, що ініційовані нашими західними сусідами в рамках підвищення конкурентоспроможності вищої освіти на загальносвітовому ринку освітніх послуг.

Провідними країнами Західної Європи розроблено три основних документи: Болонська декларація, Лісабонська стратегія та Стратегія “Європа 2020”. “Основною метою створення першого із зазначених документів стала необхідність зробити європейську вищу освіту “більш конкурентоспроможною та привабливою”. Лісабонська стратегія спрямувала вищу освіту європейського простору на розвиток “більш потужної та більш інтегрованої економіки, що базується на знаннях”, визначивши триаду “вища освіта – дослідження – інновації” як “важливі стовпи процвітання Європи.” [4, с. 80]

Для реалізації Стратегії “Європа 2020” визначено сім програмних ініціатив, серед яких “Підтримання розвитку професійної діяльності – порядок денний для модернізації європейських систем вищої освіти”. Відповідно до цього документа одними з ключових завдань модернізації європейської вищої освіти є: актуалізація “трикутника знань”: зв’язок вищої освіти, досліджень і бізнесу (підприємництва) для досягнення досконалості та регіонального розвитку; покращення врядування та фінансових механізмів. [4, с. 81].

З огляду на залучення України до західноєвропейських процесів модернізації вищої освіти доцільно розглянути сучасний стан освіти України. “За оцінкою В. Андрущенка, загалом українську національну систему освіти можна вважати побудованою зусиллями декількох поколінь реформаторів останніх двадцяти років. Вона має свої плюси й мінуси. Принциповими є два моменти: 1) українська національна система освіти практично пододала освітянську практику колишнього СРСР; 2) вона побудована як сумірна з досягненнями освітніх систем демократичних розвинених країн світу” [15, с. 22].

Далі, аналізуючи сучасний стан справ вищої освіти, згадуваний науковець зазначає: “Ринкові сили визначають поведінку нових постачальників освітніх послуг і переформулюють місію традиційних навчальних закладів. ... Зміни, очевидцями яких ми є, можуть мати далекосяжний і тривалий характер: ринкові сили, невиключено, змінять державу (по-різному в різних країнах) у ролі рушійних сил освіти, науки й інновацій. ... У контексті цього питання Ф. Ньюмен зазначає: зі зміцненням нових конкурентів багато традиційних закладів будуть змушені піти на компроміс щодо власних історичних функцій. ... Чи, можливо, посилення конкуренції розширить кількість розмаїтих альтернатив, створить оригінальні навчальні заклади” [2, 7].

“Як наслідок, скрізь у світі бачимо зближення національних освітніх політик, які вже не трактують вищу освіту як щось особливе чи унікальне, а розцінюють її як безпосередній і дедалі більш вимірюваний чинник для розвитку нової знанневої економіки” [2, 8]. “Нині обов’язок університету здебільшого, а то й

винятково, полягає у досягненні високих показників конкурентоспроможності європейської економіки та європейських систем вищої освіти порівняно з іншими економіками" [2, 12]. "...відповідь університетів на загальну вимогу вмотивувати свою соціальну роль зводилася до такого: університет не мусить бути підзвітним комусь іншому, крім самого себе. ... Нині набирає сили ідея автономності університету" [2, с. 14].

Думку В. Андрущенка підтримують міркування інших вітчизняних науковців: "Формування інноваційних університетів розглядається як один із головних елементів національної інноваційної системи. ... 2/3 сукупної доданої вартості у розвинутих країнах припадає на галузі, що ґрунтуються на знаннях" [10, с. 24]. "Виховувати інтелектуальний потенціал держави покликані саме університети. ... Інформаційний сектор економіки посідає лідерські позиції, утверджуючи перспективність нової господарської парадигми" [10, 26].

Після розгляду світових парадигм досягнення значущості знання та освіти, західноєвропейського контексту реформування вищої освіти та ринкових факторів у розбудові вищої освіти, доцільно буде звернути увагу на роль держави у цих процесах. "Основою сучасного становища вищої освіти є виразний парадокс: вищу освіту вважають важливішою, ніж раніше, для конкурентоспроможності держав на міжнародній арені, проте, попри безпрецедентну і дедалі вагомішу роль "знання" в наших суспільствах, спроможність національних урядів фінансувати вищу освіту зараз значно нижча, порівняно з попередніми десятиріччями" [2, 8].

Позитивним моментом є те, що національний уряд в особі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту разом з освітянською громадою схвалив "Національну стратегію розвитку освіти України на 2012-2021 рр.". Цією стратегією визначено основні напрями, пріоритети, завдання і механізми реалізації державної політики в галузі освіти у нових економічних і соціокультурних умовах, окреслено шляхи інтеграції освіти в європейський та світовий освітні простори [14].

"Становище держави має вирішальне значення для будь-якого підходу урядів до реформи освіти, а отже, й до реакції освіти на глобалізацію: об'єктивне фінансове становище, інтерпретація цього становища та ідеологічне ставлення до ролі державного сектору в освіті. Ці три елементи виявляються у тому, як країни "структурно адаптують" свої економіки до нового глобалізованого середовища." [2, с. 11-12].

Підсумовуючи все сказане, зазначимо: актуальним зараз є підвищення якості національної вищої освіти до світового рівня, забезпечення її конкурентоспроможності на світовому ринку освітніх послуг. При цьому потрібно наголосити, що ринкові відносини, котрі є елементом процесів глобалізації, також підводять національні уряди до усвідомлення того, що вища освіта є рушієм більшості сфер суспільного життя, що забезпечують процвітання країни в теперішньому та майбутньому.

Використана література:

1. Андрущенко В. Академічна співпраця // Вища освіта України. – 2012. – № 3. – С. 5-7.
2. Андрущенко В. Університетська освіта: тенденції змін // Вища освіта України. – 2012. – № 2. – С. 5-15.
3. Бородюк В., Фролова Г. Науково-дослідний інститут економічного розвитку: вектор діяльності та розвитку // Вища школа. – 2012. – № 3. – С. 59-64.
4. Калашнікова С. Європейська політика модернізації вищої освіти: ключові орієнтири // Вища освіта України. – 2012. – № 2. – С. 80-84.
5. Козієвська О. Стратегії інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід та українські перспективи // Вища школа. – 2012. – № 7. – С. 30-39.
6. Колотило М. Співвідношення впливу національної держави та влади ринку у формуванні місії сучасного університету // Філософія освіти. – 2011. – № 1-2 (10). – С. 313-321.
7. Косова Б. Кризис образования и задача университетов и общественных наук // Вища освіта України. – 2012. – № 3. – С. 16-23.
8. Кремень В. Освіта в контексті сучасних соціокультурних змін // Філософія освіти. – 2008. – 1-2 (7). – С. 15-21.
9. Куклін О. Стратегічні пріоритети розвитку вищої освіти України // Вища школа. – 2012. – № 7. – С. 28-36.
10. Логвін В., Логвін З. Університети: роль та місце в інноваційній системі України // Вища школа. – 2012. – № 1. – С. 24-31.
11. Нущенко К. Соціально-економічні позиції української освіти в європейському просторі // Вища школа. – 2012. – № 4. – С. 59-64.
12. Подолянчук С. Наукова складова у світових рейтингах університетів // Вища школа. – 2012. – № 5. – С. 7-20.

Аннотація

Данная статья состоит из следующего тематического материала: значительность информации и знания в современном мире, западноевропейские тенденции повышения конкурентоспособности высшего образования, влияние рыночных факторов на развитие высшего образования и роль государства в реформах которые касаются высшего образования.

Annotation

An article contain following content: significance of information and knowledge in modern world, trends to improve the competitiveness of higher education in Western Europe, influence of market factors on development of higher education and role of the state government in higher education reform.